

RIF: J-30055689-1

NPR Chevrolet
26 Puestos

Viale Urbano
48 Puestos

IVECO 32 Puestos

IVECO para Discapacitados
23 Puestos

Senior
24 Butacas

**TECNOLOGIA,
SEGURIDAD Y
CONFORT
SOBRE RUEDAS
HECHOS EN VENEZUELA**

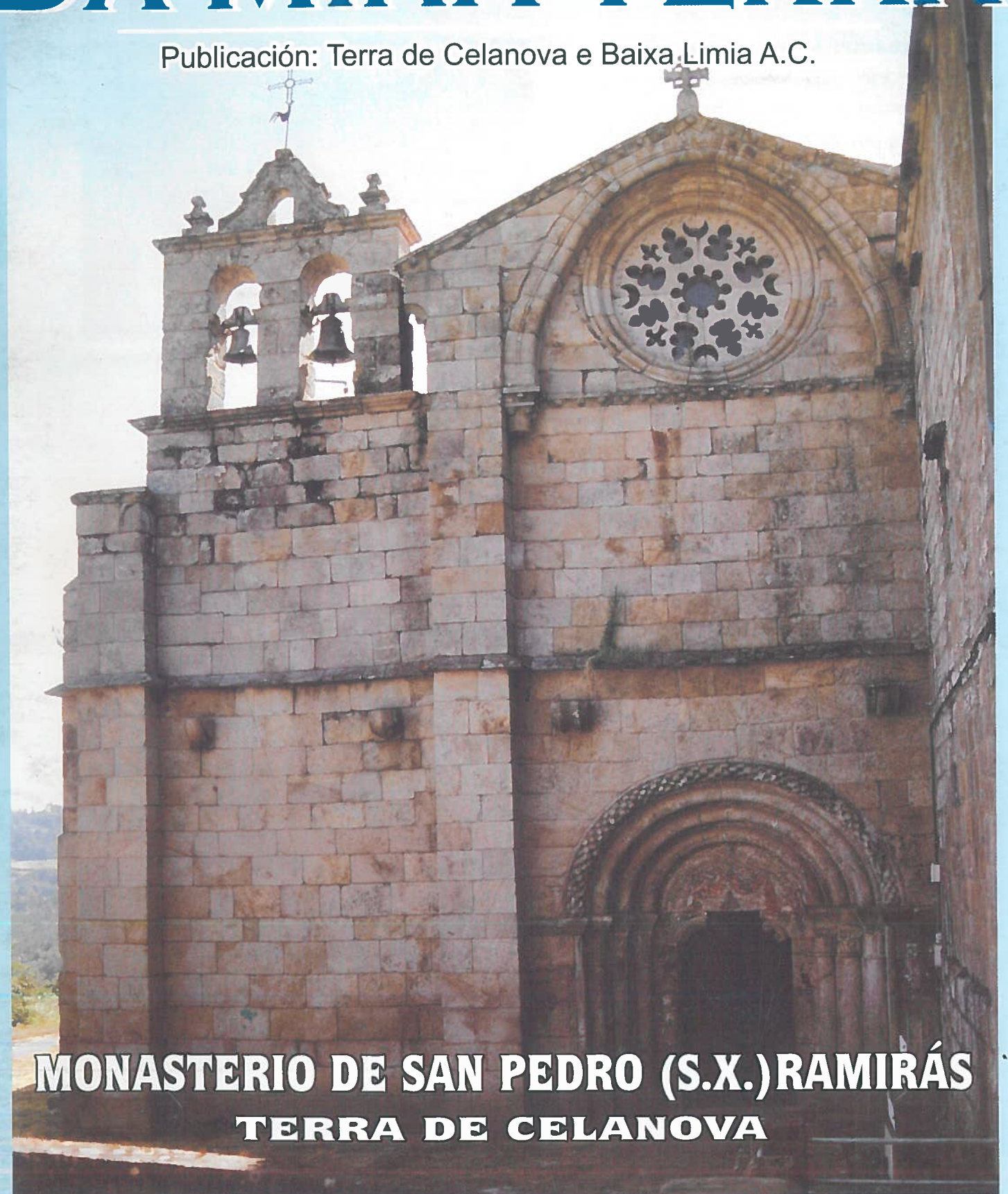
Paradiso 1200

Todos según Normas Covenin

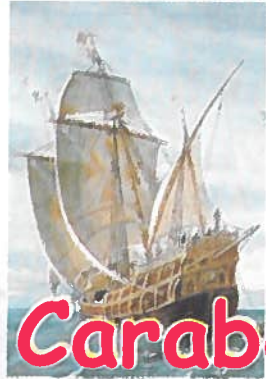
FORMACIÓN: Calle La Joya, con Av. Libertador, Edif. Centro Gil, Piso 1, Chacao, Caracas - Venezuela.
T: (0212) 263.64.83 / 99.26 - 264.67.98 - Fax: (0212) 261.15.57 - E-mail: intercarcaracas@cantv.net • www.intercar.com.ve
Oficina: Carrera 6, entre Calles 17 y 18, Barrio Simón Bolívar, Zona Industrial Ureña - Edo. Táchira.
T: (0276) 787.31.11 / 31.55 / 31.46 - Fax: (0276) 787.33.74 - E-mail: Intercar@cantv.net • www.intercar.com.ve

AIRES DA MIÑA TERRA

Publicación: Terra de Celanova e Baixa Limia A.C.

**MONASTERIO DE SAN PEDRO (S.X.) RAMIRÁS
TERRA DE CELANOVA**

La Carabela

ESPECIALIDAD EN PESCADOS Y MARISCOS

Las mejores carnes y bebidas
paellas y arroz marinera
(por encargo)

**CAZUELA DE MERO, MARINERA,
CORDERO, CONEJO Y LACON CON
GRELOS, CON CHORIZOS
DE CEBOLLA**

Esquina Urapal - La Candelaria
Telfs: 576.57.49 - 578.30.29
Fax: 577.04.64

Av. Andrés Bello, Edif. Olimpo P.B., Local "C", Maripérez.
Telf. 212-5782398 / 3041 - Fax. 212-5750172

Ehitte

Ahorra 60% de Energía

- Super Comparto
- Agua Caliente Instantánea y en Todo Momento
- La Tecnología Más Avanzada

Calentador de Agua Sistema Avanzado Sin Tanque

Rif: J 001137769

Confecciones Encarna, C.A.

SOCORRO A PLAZA ESPAÑA EDIFICIO MAZAL
4to. PISO. TELF: 561.36.39
CARACAS

Rif.: J-29668254-2

CONSTRUCTORES - ESTRUCTURISTAS VENTA DE GRÚAS TORRE Y MAQUINARIA PARA CONSTRUCCIÓN

Dirección Fiscal:
Esq. Ño Pastor a Puente Victoria, Edif.
Centro Villasmil, Piso 7, Ofic. 717. Urb.
Parque Carabobo, La Candelaria. 1010,
Distrito Capital-Venezuela
Telefax: (+58 212) 576.61.95
(+58 212) 578.16.57

Camiño xacobeo, Miñoto ribeiro "Polas terras de padrenda"

Castor Perez Casal

Introducción:

Dende que tiven a sorte de topar con estas terras, unha das maiores ilusións que rebuía en mín era a da colaboración na recuperación da historia desta comarca. O longo dos anos fun dando cos acontecementos do pasado que pouquiño a pouquiño trataba de fiar, poñendo a disposición do público, en xeral, e dos diferentes medios en particular, todo esto sen agardar nada a cambio. A cuestión que hoxe imos plantexar neste pequeno documento implica, por riba de todo, un estricto regurosismo con tódos os datos que permitan contemplar un proceso do pasado no presente, con vías de futuro.

Son moitas as fontes pendentes de consulta, os documentos perdidos, extraviados ou en casas aldeas; tamén resulta clarificador que gran parte desta documentación atópase nos diferentes arquivos e bibliotecas da veciña Portugal; mais existen pistas irrefutables que confirman a existencia dun camiño xacobeo de vital transcendencia no pasado, que entrando en Galicia por terras de Padrenda, dirixíase polo Ribeiro cara a cidade do Apóstolo e que calquer historiador non podería deixar de amosar o mundo enteiro. Pensó, que temos entre as mans, a posibilidade de saldar unha deuda histórica con estas terras.

Dende a máis profunda e sincera humildade, inicio este proxecto que, de non acadar a fiñalidade que se persegue, permitirá a lo menos a recuperación dun pequeno espazo da historia deste pobo que é Padrenda.

LOCALIZACION

O municipio de Padrenda ocupa o extremo SO. da gran unidade configurada pola depresión de Ourense e bordes, rexida polo Miño central. Limita o Norte con Crecente, Pontedeva e Gomensende, o Sur con Portugal o Este con Quintela de Leirado e o Oeste con Portugal. Ten unha extensión de 57 Km² aínda que non se sitúa entre as máximas da provincia que adoitan superar-los cen kilómetros cadrados. Na actualidade a súa poboación sitúase nos 2.455 habitantes distribuídos nas parroquias de: O Condado, Crespos, Desteriz, Monterredondo, Padrenda e A Torre; esta última perdeu varios lugares, reagrupados na máis recente parroquia de: Gorgua.

Nun pequeno espazo de terreo cuas liñas maestras do relieve, moi quebrado dirixense de N a S. Ou de SE, a NO, obedecendo a rede de drenaxe base do Miño, sucédense rápidamente as distintas unidades xeomorfolóxicas, de maneira que se; salva un desnivel superior os 1.100 m. unha distancia inferior os 8 km. (Pena

Rubia-Regueiro). O dominio da Serra medio-baixa comprende a área sur e Este do municipio, con altitudes coma Pedra Rubia (1.227 m.) que presenta unha suave topografía moi desgastada pola erosión. A superficie de aplanamento superior, cara o centro e E. (Gorgua, Monterredondo e Padrenda, e un escalón paralelo o anterior onde afloran núcleos montañosos coma o Alto do Bostelo (719 m.).

Aquí conflúen varios regatos que forman as cabeceiras do Barxa e Gorgua, surcos fluviais que escomezan a fraguar vales por debaixo dos 600 m. pertencentes a superficie de aplanamento inferior (Crespos), que xunto ca área degradada ou vales (Condado, Desteriz, Padrenda) descenden ate os 200 m. de Pontebarxas. En conxunto podemos dicir que se trata dunha zona de media montaña e vales.

O Miño constitúe a arteria fluvial principal, constituíndo dúas subcuncas que son Barxas e Deva as, que verten cursos menores coma o río Gorgua e diversos regatos (Os Pereiros, Cordeseira). O clima vese condicionado polos dous potentes axentes xeográficos que constantemente veñen definindo e diferenciando a Padrenda referímonos o Miño e o seu val e o factor altitude. Podemos falar así de dúas subvariedades climáticas; Oceánico de montaña o centro e o sur, nembargantes no N. e NO atopámonos con caracteres climáticos transitorios entre o oceánico mediterráneo e o oceánico húmedo con tendencia a aridez estival, subtipos propios da zona de Ourense e o Baixo Miño. Así o Miño suaviza as irregularidades termoplumiométricas se ven aumentan as neboas e descenden as precipitacións (1.500-200 ramanuais). As temperaturas son máis frescas no subsector montañoso e máis acentuadas, con maior oscilación térmica e marcado veraniego, na zona chan. Nambo-los dous casos danse as máximas en Xullo e as mínimas en Xaneiro.

A vexetación está composta de extensos bosques de pinos e verdes prados, a pesares de que alá polo século XVIII informábanos o Marques de Ensenada que estas terras eran abundantes en dehesas de robles e castiñeiros.

UN POUGO DE HISTORIA

Os vestixios máis antigúos localizados no municipio de Padrenda, falanos dun primitivo poblamiento prehistórico (3.000-2000 a .C.) que se fai patente en diferentes asentamentos megalíticos con JOI túmulos sepulcrales en torno ao río Miño ou nas "Mamoas da Bandexa" Dúas aras romanas, unha atopada en Gresufe (San Xoan de Crespos-Padrenda), e outra ubicada na

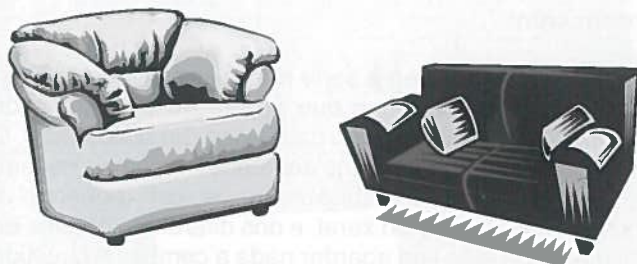
toponimia como Desteriz ou Esmoriz que nos referencian algún poseor suevo, testimonian a continuidade da poboación, nos primeiros anos da Idade Antigua.

A historia seguiu o seu curso e, da Idade Media, temos infinidade y testemuños arqueolóxicos como os sepulcros medievales que se atoparon baixo a praza de San Roque (Crespos); ou documentáis tipo foros... Así na Plena Idade Media (S.X.XII) pódese constatar como os mosteiros de Sta. María de Fiaes, e o de Celanova dispoñían de grandes posesións-donacións: como así se percibe nos Tombos destas entidades.

(Continua en el proximo número 23)

AIRES DAMIÑA TERRA DISTRIBUCIÓN GRATUITA GRACIAS A LOS ANUNCIANTES

Almacenes Guayana s.r.l.

Muebles en General

1ra. TRANSVERSAL DE GUAICAIPURO
DETRÁS DE C.A.N.T.V
TELF: 571.69.43

GOMAR, C.A.

RIF: 00079879-6

Colchones de todas las marcas

MUEBLES

Y ARTEFACTOS DEL HOGAR

VENTAS A CRÉDITO Y CONTADO

COMERCIAL GOMAR, C.A.

Av. Francisco de Miranda

Edificio Sakkal - Frente a torre de Petare

Teléfonos: 272.71.20 / (0416) 620.57.49

Telefax: 272.33.20

A VIDA SECRETA DAS CASAS REITORAIS

Xosé Lois Ripalda

O MUNDO DAS PARROQUIAS

RECOLLIASE DENTRO DAS REITORAIS, NON SO O ECLESIASTICO, SENON TAMEN O CIVIL. FORON ADEMAIS TESTEMUÑA OU VITIMAS DIRECTAS DE GUERRAS, DELICUENCIAE ILEGALIDADES

As casas reitorais podémolas considerar como edificios que estaban a medio camiño entre o esplendor do pazo e a casa grande popular, pois contaban con terreos propios para ser traballados, así eran as adegas para gardar viño e as tullas no caso do gran, entre outros produtos, xa que o campesinado tiña por obriga entregar os amos e as primicias das colleitas.

Estas institucións ao ir dos anos cumpriron unha importante; Misión social, así os veciños acudían a elas na procura do párraco coa fin de que administrase os auxilios espirituais aos fiéis ou xuntarse o correspondente número de cregos para unha función relexiosa. Encargándose o cura da mesma de reunir os demais compañeiros por proximidade xeográfica, estes grupos coñecíanse como os da táboa.

Unha vez que celebraban a cerimonia, na propia reitoral do crego que os chamara, tiñan lugar as interminábeis partidas de timba, o

tresillo e o xulepe como descanso da intensa labor levada a 20 aparte cabo cos responsos e cantos. A.-desta misión propiamente relexiosa, as reitorais eran como notaría e xestoría onde os cregos redactaban documentos de compra e venda, contratos de arrendamento e partillas entre outros escritos que arranxaban.

ALBERGUE DE OFICIOS DE TRANSITO

Dentro da misión social destes establecemento estaba a de facer as veces de albergue aos que realizaban oficios andarego como: zarralleiros, quincalleiros e como non os afiadores para que as rectorais eran as súas ameixuas, palabras equivalente na súa lingua, o barallete, á pousada, até ó punto de que como di o refrán: "O afiador atopa na casa reitoral a súa pousada caroyal". Mesmo nelas durmiron xenerais como aconteceu con Gutierrez de la Concha na de Santa María de Baamonde no concello de Teo (A Coruña), a véspera da batalla de Cacheiras para abafar a sublevación do coronel Solís, un dos mártires de Carral, contra o goberno entón presidido por Isabel II.

REITORAL DO PAU (GOMESENDE)

En la reitoral da igrexa do Pau (Gomesende), se reunieron los reis Fernando II de Galiza e León y Alfonso I

de Portugal pra fixar entre outras cousas. lindeiros dos seus reinos.

O OBXECTIVO DO BANDOLEIRISMO

Malia hai que decir que outros acudían a estes sitios con miras moi diferentes, ao ser lugares atraentes para os inimigos de alleo, por mor da sona de fartura que nelas había. Así, ao ir dos anos, sufriron os ataques dos bandoleiros sobre todo entre 1818 e 1827.

Cabe sinalar a Xan Quinto que asolou unha reitoral non lonxe da Cañiza onde matou ao cura e súa sobriña; Manuel Gómez, alcumado "O Truco" que acometeu a do cura párroco de San Andrés de Boimenta, en Viveiro e, sobre todo, Manuel Casanova que fixo o mesmo na reitoral das Granas no concello de Mañón, na Coruña. Tamén foi saltada a casa do creco de Milmanda, concello de Acevedo do Rio (hoxe anexado Celanova), mataron o abade de Lobios, D. Facundo Mabilia.

No bandoleirismo distinguíronse algunhas mulleres, que non repararon en empuñar o trabuco e a pistola, unha delas Magdalena Rodríguez, que atracou a reitoral das Brañas, en Toques (A Coruña), non obstante a muller de máis sona dentro do bandoleirismo galego foi Pepa a Loba, que tamén fixo visitas a algún destes lugares, entre eles a de Armenteira en Meis (Pontevedra). Porén hai que decir que os cregos defenderonse en máis unha ocasión de forma heroica, disparando polas troneiras destes salientábeis edificios, coma o cura de Fene, en Monterroso, don Antonio Agueira, que aguantou durante horas o asedio da súa casa situada nun fermoso lugar, pero afastada dos veciños, por iso tardaron en socorrela.

OS CREGOS NA GUERRA CARLISTA

As reitorais volveron sentir o ulido da pólvora cando os cregos tomaron parte activa nos cambios políticos que se producían no Estado, participando a favor de unha causa ou